

نگاهی به نمایش «آخرین نامه» نوشته و کار مهرداد کورش‌نیا

میان رئالیسم و نمادگرایی

▲ امین عظیمی

تا پیش از اجرای اخیر گروه تئاتر بهمن، هویت تئاتری مهرداد کورش‌نیا بر اساس گرایش عمده به حرکت در بستر «تئاتر رئالیستی» بازشناسی می‌شد؛ عنوانی که شاید بدون توجه به چارچوب و زیربنای آن، مناقشه‌برانگیز به نظر برسد. مراد از به‌کارگیری واژه رئالیسم برای توصیف آثار این نویسنده، معطوف به رویکردی صیق‌یافته و خوانشی دگرگون‌شده از سرچشمه‌های تاریخی و جامعه‌شناسانه آغازین آن است؛ کارکردی که بدون بهره‌گیری از گیومه‌ها، شرح‌ها و توضیحات جانبی همان قدر که می‌تواند راهگشا باشد، ممکن است تناقض‌هایی مشکل‌ساز را در بطن خویش پرورش دهد. اگر در گذشته کلیدواژگان ابداع شده برای دسته‌بندی سبک‌ها در زمینه نقد ادبی می‌توانست برای مخاطبان موجد تصویری واحد و راهگشا باشد، امروزه به کار بردن چنین واژگانی بیشتر بر دامنه تکرر، گونه‌گونی و حتی بی‌شکل شدن آن واژگان افزوده و از ارائه تصویری یکپارچه و جاری در چارچوب تنگ مانیفست‌ها، گریزان است. اما در هر حال هنوز می‌توان با وسواس از چنین توصیفاتی بهره گرفت و به تعاملی سازنده با مخاطب امیدوار بود.

وجه غالب در اجراهای پیشین مهرداد کورش‌نیا همچون «آواز ستاره‌ها»، «درخت‌ها» و اجرای موفق و ماندگار «آقا لایلا» معطوف به ایجاد توهم واقعیت بر روی صحنه در شکل اجرایی و نیز پرداختن به موضوعاتی بود که از دل مفاهیم اجتماعی و وضعیت انسان معاصر همچون اختلاف نسل‌ها، ناهنجاری‌های اجتماعی، عدالت و… به وجود آمده بود. کورش‌نیا همواره در آثارش تلاش داشته است به ترکیبی اثر گذار از داستان‌گویی و بهرمندی از لایه‌های ظریف نقد اجتماعی و گاه مردم‌شناختی دست یابد. تصویر انسان امروز برای این نویسنده و کارگردان پیوندی جدانشدنی با مساله اقلیم و محیط اجتماعی دارد، آنچنان که در «آقا لایلا» یافت فرهنگی و آداب و رسوم جنوب ایران و مساله مهاجرت، ماجرای قطع درختان در دو مقطع گوناگون تاریخی در «درخت‌ها» و نیز مساله شهر و آسیب‌های جاری در آن همچون دختران فراری و فرجام تلخ آنها امری بسترساز به شمار می‌رفت. در جدیدترین تجربه اجرایی این نویسنده و کارگردان که این روزها در خانه نمایش اداره تئاتر روی صحنه است، موضوع جنگ و وضعیت بنیادین و متناقض انسان در بطن آن مورد توجه قرار گرفته است. اما کورش‌نیا با چرخش در سبک، الگوی روایتگری و اجرایی آثار پیشین خود، در «درخت‌ها» به فضایی انتزاعی و نمادین نزدیک می‌شود که در

-< محمدرضا نجفی .

گفت‌وگو با مهرداد کورش‌نیا نویسنده و کارگردان نمایش «آخرین نامه»

به تماشاگرم فکر می‌کنم

«آخرین نامه» به نویسنده‌گی و کارگردانی **مهرداد کورش‌نیا** عنوان نمایشی است که از **روزهای آخر آذرماه در سالن خانه نمایش اداره تئاتر** هر شب به جز شبیه‌ها روی صحنه است. **«آخرین نامه»** داستان سه مرد است در جریان جنگ که در یک مقر نهبانی کنار یکدیگر قرار گرفته‌اند و به قول **کورش‌نیا** مهم‌ترین ویژگی آن **سادگی و در عین حال فرار از کلیشه‌ها در اجراست**. **کورش‌نیا** که پیش از این سابقه کارگردانی نمایش‌های «**آواز ستاره‌ها**»، «**آقا لایلا**»، «**درخت‌ها**»... را در کارنامه دارد، **خود و گروه جواتش را گروهی تجربه‌گر می‌داند که سعی می‌کنند فرار از ادا و اطوارهای تئاتری کاری را که بدنبال انجام دهند، ما نیز به بهانه اجرای «آخرین نامه»** به سراغش رقتیم و با او به گفت‌وگو نشستیم.
- - -

– ایده اصلی نوشتن نمایشنامه «آخرین نامه» از کجا آمد؟

سال گذشته فارس باقری پیشنهاد نوشتن نمایشنامه‌ای را مطرح کرد که در آن مفهوم اینار وجود داشته باشد و توضیح داد به غیر از وجود این مولفه در نمایشنامه دستم برای نوشتن کاملاً باز است. از آنجایی که همیشه در نوشتن سعی کرده‌ام از کلیشه‌ها فرار کنم، قصد داشتم در پرداخت این موضوع نیز چنین عمل کنم. پس از گفت‌وگو با

ایشان و اطمینان خاطر از این مساله شروع کردم و به تدری زدن بر اساس یک خط داستانی؛ حضور سه مرد در یک موقعیت که همان سنگر دیده‌بانی بود. شکل کار این طور بود که از همان ابتدا به سیاق کارهای گذشته گروهمان با حضور بازیگران استود ردیم و بداهه‌پردازی کردم و من بر اساس تمرین‌هایمان رفته‌رفته متن را نوشتم. در واقع این متن بر اساس یک کار کارگاهی و بر اساس توانایی و دارایی‌هایمان شکل گرفت. به طور مثال باید بگویم مثلاً اگر بازیگر نقش هزار که اصلیت‌اش کرد است در گروهمان مشهودی بود بدون شک نام، لهجه، رفتار و در کل هویت این کاراکتر چیز دیگری می‌شد، چرا که سخت معتقدم در تمامی

سال پنجم ■ شماره ۱۱۵۰ ■ یکشنبه ۱۲ دی ۱۳۸۹ ■

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

سال پنجم ■ شماره ۱۱۵۰ ■ یکشنبه ۱۲ دی ۱۳۸۹ ■

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو

فصلنامه نقد و گفت‌وگو